DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)
den 26 oktober 1995 *

I mål C-481/93,

angående en begäran enligt artikel 177 i EG-fördraget, från Arrondissementsrechtbank te Amsterdam (Nederländerna), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiggjorda målet mellan

R. Moscato

och

Bestuur van de Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging,

angående tolkningen av artiklarna 13.2 a, 39.1 och 39.5 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen, i dess ändrade och uppdaterade lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983 (EGT nr L 230, s. 6),

meddelar

* Rättegångsspråk: nederländska.

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av D.A.O. Edward (referent), avdelningsordförande, samt J.C. Moitinho de Almeida, C. Gulmann, P. Jann och L. Sevón, domare,

generaladvokat: A. M. La Pergola,
justitiesekreterare: H.A. Rühl, avdelningsdirektör,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— Bestuur van de Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging, genom C. R. J. A. M. Brent, direktör vid administrations- och rättsavdelningen vid sammanslutningen "Gemeenschappelijk Administratiekantoor", i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom M. Patakia och B. J. Drijber, båda vid rättstjänsten, i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att Bestuur van de Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging, företrädd av F. W. M. Keunen, jurist vid sammanslutningen "Gemeenschappelijk Administratiekantoor", samt kommissionen, företrädd av B. J. Drijber, har avgivit muntliga yttranden vid sammanträdet den 4 maj 1995,

och efter att den 27 juni 1995 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Arrondissementsrechtbank te Amsterdam har i beslut av den 15 oktober 1992, vilket inkommit till domstolen den 28 december 1993, med stöd av artikel 177 i EG-fördraget ställt flera frågor inom ramen för en begäran om förhandsavgörande angående tolkningen av artiklarna 13.2 a, 39.1 och 39.5 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen, i dess ändrade och uppdaterade lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983 (EGT nr L 230, s. 6).

2 Dessa frågor har uppkommit i en tvist mellan R. Moscato och Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging (nya allmänna yrkessammanslutningen) angående ersättning på grund av arbetsoförmåga.

3 Under åren 1979 och 1980 arbetade den italienske medborgaren R. Moscato under sex månader som gruvarbetare i Belgien. Han var därefter, allt under det att han bibehöll sin bosättning i detta land, anställd av Sphinx NV i Maastricht från den 10 mars 1981 till den 28 februari 1985. Eftersom detta anställningsförhållande upphörde till följd av en omorganisation av företaget, fick R. Moscato från den

10 mars 1981 till den 28 februari 1985, i egenskap av tidigare gränsarbetare, arbetslöshetsförmåner från den behöriga belgiska institutionen enligt artikel 71.1 a ii i förordning nr 1408/71.

4 Från och med den 13 november 1987 arbetade han som tillfälligt anställd i företaget Chesswick i Roermond (Nederländerna).

5 Den 9 februari 1988 upphörde R. Moscato helt med att arbeta på grund av psykiska problem. Han fick sjukförmåner från och med detta datum till och med den 8 februari 1989 enligt Ziektewet (lag om sjukersättning, nedan kallad "ZW"), från Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging som ansvarar för genomförandet av denna lagstiftning.

6 Den senare sammanslutningen meddelade R. Moscato i maj år 1989 att den hade beslutat att han från och med den 9 februari 1989 inte skulle få ersättning för arbetsoförmåga vare sig enligt Algemene Arbeidsongeschiktheidswet av den 11 december 1975 (lag om allmänt system för arbetsoförmåga, Stb 674, nedan kallad "AAW") eller enligt Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering av den 18 februari 1966 (lag om försäkring mot arbetsoförmåga, Stb 84, nedan kallad "WAO").

7 Detta beslut grundar sig på den omständigheten att R. Moscatos hälsotillstånd den 13 november 1987 — vid vilket datum hans senaste förvärvsverksamhet i Nederländerna inleddes — gav tydlig anledning till misstanke om att han skulle bli arbetsoförmögen inom sex månader.

8 AAW, som trädde i kraft den 1 oktober 1976, tillämpas i allmänhet på de i landet bosatta som är under 65 år samt på de under 65 år som inte är bosatta i landet och som inkomstbeskattas på grund av arbete i Nederländerna.

9 I WAO, som trädde i kraft den 1 juli 1967, regleras en obligatorisk socialförsäkring vid arbetsoförmåga för anställda som är under 65 år och därmed jämställda personer.

10 Vid sammanträffande av en förmån enligt AAW och en förmån enligt WAO skall bara den senare utgå, utom för det fall att förmånen enligt AAW är högre. I så fall skall förmånen enligt AAW utgå som ett separat tillägg (artikel 36a i AAW).

11 Sammanslutningen nekade R. Moscato förmånerna enligt AAW och WAO med stöd av artikel 21.1 c i AAW och artikel 30.1 b i WAO.

12 I dessa bestämmelser föreskrivs att sammanslutningen kan underlåta att, helt eller delvis, preliminärt eller slutgiltigt, ta hänsyn till den arbetsoförmåga som har uppkommit inom sex månader efter tidpunkten då försäkringen började gälla, om personens hälsotillstånd vid denna tidpunkt uppenbart borde ha givit anledning till misstanke om att han skulle bli arbetsoförmögen inom sex månader.

13 R. Moscato väckte talan mot sammanslutningens avslag vid Arrondissementsrechtbank te Amsterdam, som ansåg att de i tvisten aktuella bestämmelserna reste frågor

om tolkningen av artiklarna 13.2 a, 39.1 och 39.5 i förordning nr 1408/71, särskilt med hänsyn till ett flertal av domstolens domar i fråga om bestämmande av tillämplig lagstiftning enligt bestämmelserna i avdelning II i förordning nr 1408/71. Det rör sig om dom av den 12 juni 1986, Ten Holder (302/84, Rec. s. 1821), av den 21 februari 1991, Noij (C-140/88, Rec. s. 387), av den 21 februari 1991, Daalmeijer (C-245/88, Rec. s. 555), och av den 29 juni 1988, Rebmann (58/87, Rec. s. 3467).

14 Arrondissementsrechtbank te Amsterdam beslutade därför att i begäran om förhandsavgörande till domstolen ställa följande frågor:

1) "Skall artikel 13.2 a i förordning (EEG) nr 1408/71 — bland annat med hänsyn till den ovan nämnda domen Rebmann — tolkas på så sätt att sökanden hela tiden omfattades av nederländsk lagstiftning under den period då han fick arbetslöshetsersättning i Belgien?"

2) "Om den första frågan besvaras jakande, utgör då artikel 39.5 i förordning (EEG) nr 1408/71 — bland annat med hänsyn till de ovan nämnda domarna Noij och Daalmeijer — hinder mot att anse att sökanden hela tiden omfattades av den nederländska lagstiftningen i fråga om invaliditetsförmåner, trots att han var en långtidsarbetslös gränsarbetare som fick arbetslöshetsförmåner av institutionen i det land där han var bosatt?"

3) "Utgör bestämmelsen i artikel 39.1 i förordning (EEG) nr 1408/71 — bland annat med hänsyn till principen om fri rörlighet för arbetstagare, vilken också

ligger till grund för förordning (EEG) nr 1408/71 — hinder mot att det gentemot sökanden görs gällande en bestämmelse om riskval, såsom den som anges i artikel 30.1 b i WAO och artikel 21.1 c i AAW?"

Gemenskapsrättsliga bestämmelser

15 I avsikt att samordna medlemsstaternas invaliditetssystem görs i förordning nr 1408/71 skillnad på det fall då den anställde eller egenföretagaren enbart har omfattats av den lagstiftning som kallas "typ A" och det fall då han åtminstone har omfattats av den lagstiftning som kallas "typ B" (artikel 37—43).

16 Enligt lagstiftning av typ A är invaliditetsförmånernas storlek oberoende av försäkringsperiodernas längd (artikel 37—39). De nationella lagstiftningarna i fråga om invaliditet av typ A omnämns i bilaga IV till förordningen.

17 I lagstiftning av typ B fastställs däremot invaliditetsförmånernas storlek efter försäkringsperiodernas längd (artikel 40).

18 Om arbetstagaren enbart har omfattats av lagstiftning av typ A, skall institutionen i den medlemsstat vars lagstiftning var tillämplig när den arbetsoförmåga uppkom

som har följts av invaliditet, enligt denna lagstiftning avgöra om personen uppfyller villkoren för rätt till förmåner (artikel 39.1).

19 Om denna lagstiftning kräver att försäkrings- eller bosättningsperioder har fullgjorts för att någon skall få, bibehålla eller återfå rätt till förmåner, skall institutionen tillämpa reglerna om sammanläggning, som återges i artikel 38 i förordningen.

20 Således skall de försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt olika lagstiftningar som arbetstagaren har omfattats av läggas samman och beaktas, i den utsträckning som behövs, som om de vore perioder som hade fullgjorts enligt den lagstiftning som den institution som betalar förmånen tillämpar.

21 Den person som uppfyller villkoren enligt den lagstiftning som avses ovan skall enbart få förmåner av den behöriga institutionen, så att en situation undviks där flera nationella lagstiftningar av typ A avseende utgivandet av invaliditetsförmåner samtidigt blir tillämpliga med de komplikationer detta kan få (artikel 39.2).

Relevanta omständigheter i förevarande fall

22 Det framgår av akten från den nationella rättegången, vilken har ingivits till domstolen, att R. Moscato i fråga om invaliditet enbart har omfattats av nederländsk

och belgisk lagstiftning, vilka båda — som framgår av bilaga IV i förordningen — utgör en lagstiftning av typ A.

23 Det finns också skäl att konstatera att R. Moscato den 9 februari 1988 — vid vilket datum hans arbetsoförmåga uppkom som har följts av invaliditet — omfattades av nederländsk lagstiftning, eftersom han arbetade inom denna stats territorium.

24 Av de ovan sammanfattade uppgifterna följer för det första att utgivandet av de invaliditetsförmåner som R. Moscato kan göra anspråk på faller under artiklarna 38 och 39 i förordningen och för det andra att det är den nederländska lagstiftningen som i enlighet med artikel 39.1 och 39.2 enbart är tillämplig på utgivandet av nämnda förmåner till R. Moscato.

25 Med hänsyn till det föregående är det lämpligt att behandla den nationella domstolens tredje fråga, före prövningen av de två första frågorna.

Den tredje frågan

26 Genom sin tredje fråga önskar den hänskjutande domstolen i huvudsak få klarhet i vilken betydelse som de ovan angivna bestämmelserna i förordning nr 1408/71 och principen om fri rörlighet för arbetstagare har för den behöriga institutionen när, som i förevarande fall, det i lagstiftningen som tillämpas av denna institution föreskrivs att institutionen kan underlåta att, helt eller delvis, preliminärt eller

slutgiltigt, ta hänsyn till den arbetsoförmåga som har uppkommit inom sex månader efter den tidpunkt när arbetstagaren blev ansluten, eftersom arbetstagarens hälsotillstånd vid denna tidpunkt gav anledning till misstanke om att han skulle bli arbetsoförmögen inom sex månader.

27 Det bör inledningsvis erinras om att rådet genom artikel 51 i fördraget ges i uppdrag att inom området för social trygghet besluta om sådana åtgärder som är nödvändiga för att genomföra fri rörlighet för arbetstagare. Det är således mot bakgrund av denna målsättning som bestämmelserna i förordning nr 1408/71 bör tolkas (se i synnerhet dom av den 9 augusti 1994, Reichling, C-406/93, Rec. s. I-4061, punkt 21).

28 Regeln om sammanläggning av försäkrings-, bosättnings- eller anställningsperioder, vilken återges i artikel 51 a i fördraget och som bland annat genomförs genom artikel 38.1 i förordning nr 1408/71 i fråga om invaliditetsförsäkring, utgör en av de grundläggande principerna för samordningen inom gemenskapen av medlemsstaternas system för social trygghet. Principen syftar till att säkerställa att utövandet av rätten till fri rörlighet som ges enligt fördraget inte leder till att en arbetstagare fråntas de sociala skyddsförmåner som denne hade kunnat göra anspråk på om han endast hade varit verksam i en enda medlemsstat. En sådan konsekvens skulle nämligen kunna medföra att arbetstagaren inom gemenskapen avskräcks från att utöva rätten till fri rörlighet, vilket därmed skulle utgöra ett hinder för denna frihet (se särskilt dom av den 5 oktober 1994, Van Munster, C-165/91, Rec. s. I-4661, punkt 27).

29 Om det i lagstiftningen i den behöriga medlemsstaten uppställs som villkor för att bevilja invaliditetsförmåner, att försäkringstagarens hälsotillstånd, när han blev

ansluten, inte gav anledning till misstanke om att det snart skulle uppkomma en arbetsoförmåga följd av invaliditet, ankommer det följaktligen på den behöriga institutionen att även beakta de anslutningsperioder som personen har fullgjort enligt en annan medlemsstats lagstiftning, som om det rörde sig om perioder som hade fullgjorts enligt den lagstiftning som institutionen tillämpar.

30 Artikel 38.1 i förordningen utgör på detta sätt hinder mot att den behöriga institutionen anser den tidpunkt då anslutningen inleddes enligt den lagstiftning som institutionen tillämpar som startpunkt för de försäkringsperioder som skall beaktas vid utgivande av invaliditetsförmåner.

31 Med hänsyn till föregående överväganden bör det på den tredje frågan svaras att artikel 38.1 i förordningen skall tolkas på så sätt, att om det i den lagstiftning som är tillämplig i en medlemsstat särskilt uppställs som villkor för att bevilja invaliditetsförmåner, att arbetstagarens hälsotillstånd, när han blev ansluten till det genom lagstiftningen fastställda systemet, inte gav anledning till misstanke om att det snart skulle uppkomma en arbetsoförmåga följd av invaliditet, skall den behöriga institutionen även beakta de anslutningsperioder som personen har fullgjort enligt en annan medlemsstats lagstiftning, som om det rörde sig om perioder som hade fullgjorts enligt den lagstiftning som institutionen tillämpar.

Den första och den andra frågan

32 Med beaktande av det svar som har givits på den tredje frågan, saknas skäl att besvara de två första frågorna som har ställts av den hänskjutande domstolen.

Rättegångskostnader

33 De kostnader som har förorsakats Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

— angående de frågor som genom beslut av den 15 oktober 1992 har förts vidare av Arrondissementsrechtbank te Amsterdam — följande dom:

Artikel 38.1 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen, i dess ändrade och uppdaterade lydelse enligt förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983, skall tolkas på så sätt, att om det i den lagstiftning som är tillämplig i en medlemsstat särskilt uppställs som villkor för att bevilja invaliditetsförmåner, att arbetstagarens hälsotillstånd, när han blev ansluten till det genom lagstiftningen fastställda systemet, inte gav anledning till misstanke om att det snart skulle uppkomma en arbetsoförmåga följd av invaliditet, skall den behöriga institutionen även

beakta anslutningsperioder som personen har fullgjort enligt en annan medlemsstats lagstiftning, som om det rörde sig om perioder som hade fullgjorts enligt den lagstiftning som institutionen tillämpar.

Edward Moitinho de Almeida

Gulmann Jann Sevón

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 26 oktober 1995.

R. Grass

Justitiesekreterare

D.A.O. Edward

Ordförande på femte avdelningen